

3

“ชนชาติไทย”
ของหมอดื้อดื้อ
ในความรับรู้ของคนไทย

ทองแถม นาถจำนง

20.-

ภูมิภาคลุ่มน้ำโขง: จดหมายเหตุ-ประวัติศาสตร์-นิเวศวิทยา-ชาติพันธุ์
Mekong Region: Archives-History-Ecology-Ethnicity
26 - 27 กุมภาพันธ์ 2552 ณ โรงแรม เวียงอินทร์ จังหวัดเชียงราย

เอกสารประกอบสัมมนา

ภูมิภาคลุ่มน้ำโขง: จตหมายเหตุ-ประวัติศาสตร์-นิเวศวิทยา-ชาติพันธุ์
Mekong Region: Archives-History-Ecology-Ethnicity
26 - 27 กุมภาพันธ์ 2552 ณ โรงแรม เวียงอินทร์ จังหวัดเชียงราย

“ชนชาติไทย”ของหมอตี๋อคคตึในความรับรู้ของคนไทย

ทองแถม นาถจำนง บรรณาธิการ ผู้พิมพ์ ผู้โฆษณา นสพ. สยามรัฐรายวัน

พิมพ์ครั้งแรก : กุมภาพันธ์ 2552

กองบรรณาธิการ : ชาญวิทย์ เกษตรศิริ อัครพงษ์ คำคุณ สิตานัน รัตฤทธิ
สิริกาญจน์ รัตนเกตุ กิตติณี รุจิขานันท์กุล
พยงค์ ทัพสกุศล ศรัทธศันญาญ์ เจริญฐิตาการ

ออกแบบปกและรูปเล่ม : DREAM CATCHER GRAPHIC CO., LTD.
โทร. 0 2455 3932, 0 2455 3995

ร่วมจัดโดย : มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์
มูลนิธิโตโยต้าประเทศไทย
บริษัทโตโยต้า มอเตอร์ ประเทศไทย จำกัด
สมาคมจตหมายเหตุสยาม
กระทรวงวัฒนธรรม
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
มหาวิทยาลัยนครพนม
มูลนิธิซิเมนต์ไทย

จัดพิมพ์โดย

มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์
The Foundation for The Promotion of Social Science
and Humanities Textbooks Project

413/38 ถนนอรุณอมรินทร์ เขตบางกอกน้อย กรุงเทพฯ 10700

โทร/โทรสาร 0 2433 8713

413/38 Arun-amarin Road, Bangkokknoi, Bangkok 10700

Tel./Fax. 0 2433 8713

<http://www.textbooksproject.com>

เรื่อง “ชนชาติไทย” ของหมอด็อดด์

ในความรู้ของคนไทย

โดย ทองแถม นาถจำนง

เมื่อเอ่ยถึงชื่อ สาธุคุณ วิลเลียม คลิฟตันด็อดด์ William Clifton Dodd ชาวคนไทยยุคนี้คงไม่รู้จัก คนไทยระดับชาวบ้านทั่วไปก็คงไม่รู้จัก และแม้กระทั่งคนไทยระดับปัญญาชนแต่มีได้ไม่สนใจความรู้ด้านความเป็นมาของชนเผ่าไท ก็คงไม่รู้จักนามหมอด็อดด์เหมือนกัน

อย่างไรก็ตามสำหรับผู้ที่สนใจวิชาการเกี่ยวกับชนชาติไท จะต้องคุ้นกับชื่อหมอด็อดด์ดี เพราะท่านเป็นนักค้นคว้าเรื่องชนชาติไท มีงานเขียนที่มีอิทธิพลมากต่อวงการวิชาการเรื่องชนชาติไทยของสังคมไทยในอดีตรอบหนึ่งศตวรรษที่ผ่านมา

หมอด็อดด์เขียนหนังสือสำคัญเป็นภาษาอังกฤษไว้เล่มหนึ่ง ชื่อ “The Tai Race : Elder Brother of the Chinese” แปลเป็นไทยว่า “ชนชาติไทย” (อันที่จริงควรจะใช้คำว่า “ไท” จะดีกว่าใช้คำว่า “ไทย”) ผลสะท้อนในทางสากลนั้น ผู้เขียนประเมินไม่ถูก (B.J TerWiel นักทาคีศึกษา ผู้เขียนคำนำให้ฉบับพิมพ์ ค.ศ. 1996 ของสำนักพิมพ์ White Lotus บอกว่าในทางสากลมีไม่มาก แต่มีมากเหลือเกินในหมู่นักการศึกษาชาวไทยในสังคมไทย) แต่ผลสะท้อนในสังคมไทยนั้นมามากจริง ๆ ทั้ง ๆ ที่ฉบับแปลภาษาไทยก็ไม่สมบูรณ์ และมีปัญหาด้านการถอดเสียงไม่น้อย

ที่ว่ามีอิทธิพลสะท้อนต่อสังคมไทยมาก คงจะเนื่องมาจาก

1. เป็นหลักฐานให้นักวิชาการชาวไทยอ้างอิงได้ว่า มีคนชนเผ่าไทมากมายในดินแดนประเทศจีนภาคใต้
2. นอกจากชนพื้นเมืองภาคใต้ของจีนที่ใช้ภาษาไทย(ในความเข้าใจของหมอด็อดด์) จะมีเป็นจำนวนมากแล้ว หมอด็อดด์ยังยกให้เป็นพี่ใหญ่ของชนชาติจีนอีกด้วย หมอด็อดด์ใช้สมมุติฐานของ “ลาอูเปอรี” ผู้เขียนประวัติศาสตร์นาน(ไทใหญ่) ซึ่งนักวิชาการไทยส่วนใหญ่ในรอบเกือบหนึ่งร้อยปีที่ผ่านมาเชื่อถือยอมรับสมมุติฐานนี้ จนปลุกฝังเป็นทฤษฎีสอนให้คนไทยฝังใจว่าชนเผ่าไทอพยพโยกย้ายจากจีนตอนเหนือ คนจีนรุกไล่ถิ่นฐานเดิมของคนไท

แต่ความเข้าใจผิดที่เกิดแก่นักวิชาการชาวนั้น ไม่ควรจะโทษที่หมอด็อดด์

หมอด็อดด์มีคุณูปการที่ยิ่งใหญ่ มีผลงานที่มีคุณค่าประโยชน์สมควรค่าตามยุคสมัย และตามฐานะารูป (ท่านเป็นมิชชันนารี ที่มีอุดมคติอุทิศตนเพื่อศาสนาคริสต์ ต้องนำแสงสว่างแห่งพระเจ้าเป็นเจ้ามาสู่ดินแดนและชนเผ่าที่ยังมืดมน)

คนไทยที่รับรู้อ่านคั่นคว่าของหมอค้อดค์ ส่วนใหญ่อ่านจากฉบับแปลเรียบเรียงเนื้อหาบางส่วน โดยหลวงนิเพทย์นิติสรร์ (ฮวดหลี หุดะโกวิท) ฉบับแปลเรียบเรียงของหลวงนิเพทย์นิติสรร์มีเนื้อหาไม่ครบถ้วนทั้งหมดตามที่หมอค้อดค์เขียนไว้

แต่อย่างไรก็ตาม ฉบับแปลของหลวงนิเพทย์นิติสรร์ ก็ได้ช่วยให้วงการศึกษารื่องชนชาติไทในประเทศไทยมีความตื่นตัวขึ้นมา เพราะสมัยก่อนชาวไทยยังอ่านตำราภาษาอังกฤษกันได้น้อย ฉบับแปลของหลวงนิเพทย์นิติสรร์เป็นจุดสำคัญที่ทำให้คนไทยรู้จักงานคั่นคว่าของหมอค้อดค์กันมาก

ผู้เขียนก็เป็นเด็กคนหนึ่งที่ได้รับอิทธิพลจากนโยบายสร้างชาติ สร้างความยิ่งใหญ่ให้ชนชาติไทในยุค จอมพล ป. พิบูลสงคราม จากแบบเรียนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษา จากเพลงและบทละครปลุกใจ จากงานเขียนเชิงวิชาการของหลวงวิจิตรวาทการ หลวงวิจิตรมาตรา แม้กระทั่งสมเด็จพระราชาธิบดีราชานุภาพ สมัยโน้นเกือบทั้งหมดเชื่อถือศรัทธาในทฤษฎีไหลยงร่นหนีเงินลงมา ผมก็ฝังใจว่า มีคนไทอยู่ในจีน ในอินเดีย ในพม่า ชนชาติไทนี่ยิ่งใหญ่ จึงอยากคั่นคว่าหาต้นกำเนิดชนชาติไท ใฝ่ฝันอยากจะได้ความรู้ด้านนี้ พบหนังสืออะไรก็อ่านก็เก็บ เมื่อได้ไปเรียนวิชาแพทย์ที่เมืองจีน ผู้เขียนพยายามหาความรู้เกี่ยวกับชนชาติไทอยู่เหมือนกัน แต่ก็พูดได้ว่า ไม่ได้อะไรเป็นชิ้นเป็นอันเลย จนเมื่อกลับมาอยู่เมืองไทย สลัดทิ้งวิชาแพทย์ไป หันมาทำงานเป็นนักแปล นักเขียนเต็มตัว จึงค้นหาพบความรู้เกี่ยวกับชนชาติไทได้สมใจ

เริ่มต้นจากคั่นคว่าเอกสารภาษาจีนเกี่ยวกับชนชาติส่วนน้อยในมณฑลยูนนานก่อน แต่ไม่ได้คำตอบที่ตัวเองพอใจ โชคดีได้พบผู้ใหญ่ คือคุณลุงหมักค์ เสมอพิทักษ์ ท่านสะกิดให้ผู้เขียนไปคั่นคว่าเรื่องชนชาติจ้วงในกวางสี คราวนี้จึงคั่นคว่าถูกจุด คุณลุงหมักค์ เสมอพิทักษ์ มีบุญคุณต่อผู้เขียนมากในจุดนี้

เมื่อจับเรื่องชาวจ้วง ในกวางสี คั่นคว่ามากขึ้น ๆ ภาพการกระจายตัวของกลุ่มชนเผ่าที่ใช้ภาษาตระกูลไท-กะได และปริศนาเรื่องต้นกำเนิดชนเผ่าไท ในความรับรู้ของผู้เขียนก็กระจางขึ้น

ต่อมาผู้ต้องการเผยแพร่ความรู้จากการคั่นคว่า จึงเขียนเป็นคอลัมน์ประจำใน “สยามรัฐ สัปดาห์วิจารณ์” ตอนนั้นต้องคิดตั้งชื่อคอลัมน์ก่อน ความจริงมันเป็นงานวิชาการแต่จะใช้ชื่อคอลัมน์เป็นแนววิชาการเกินไป ก็กลัวคนไม่สนใจอ่าน ผมจึงคิดว่า จะเขียนงานของเราให้คนอ่านทั้งผู้ใหญ่รุ่นเก่าและคนรุ่นใหม่ติดตามและเข้าใจได้ง่าย ๆ เราควรเขียนเป็นแนวสารคดีเดินทางตามเส้นทางในหนังสือหมอค้อดค์ฉบับภาษาไทย ผู้ใช้ฉบับภาษาไทยเป็นตัวตั้ง เพราะคนไทยส่วนใหญ่ยังไม่ได้อ่านฉบับภาษาอังกฤษ ผู้เขียนตั้งชื่อให้มันเด่นว่า “ตามรอยหมอค้อดค์” ฉบับที่ใช้อ้างอิงเป็นหลักในการเดินเรื่องคือฉบับพิมพ์เมื่อ พ.ศ. 2518 เป็นบรรณาธิการในงานประชุมเพลิงศพ นางนิเพทย์นิติสรร์ (ทองคำ หุดะโกวิท) ภรรยาของท่านหลวงนิเพทย์นิติสรร์

ผู้แปลเรียบเรียงหนังสือ “ชนชาติไทย” ของหมอดื้อดัด ผมเล่าเรื่องชนกลุ่มน้อยในตระกูลภาษาไท-กะได ในพื้นที่ซึ่งหมอดื้อดัดเดินทางผ่านและเขียนเอาไว้ ตอนนั้นมีคนคิดตามอ่านในสยามรัฐสภาหาวิจารณ์กันมากพอสมควร ผมเขียนอยู่เกือบสองปีจึงถูกบรรณาธิการบอกให้เปลี่ยนแนวเขียนบ้าง ซึ่งจากข้อเขียนชุดนั้นนั่นเอง ทำให้ผู้เขียนได้รับเชิญเป็นวิทยากรในการสัมมนาครั้งนี้

ในบทความประกอบการอภิปรายนี้ จะไม่กล่าวถึงรายละเอียดเกี่ยวกับชนชาติที่ใช้ภาษาไท-กะได (นักวิชาการจีนเรียกตระกูลภาษา ข้วง-ตัง) จะตั้งประเด็นแล้วเขียนเป็นสรุปความเห็นเบื้องต้นของผู้เขียนเองสั้น ๆ สำหรับให้ทุกท่านไปคิด ไปค้นคว้า หากคำตอบกันต่อไปบทความนี้จึงจะเป็นการตั้งปัญหา มากกว่าการตอบปัญหาให้ท่าน

1. หมอดื้อดัด

คนไทยแทบจะไม่มีใครรู้จักว่าหมอดื้อดัดเป็นใคร ทำอะไรไว้บ้าง

เมื่อผู้เขียนอ่านหนังสือ “ชนชาติไทย” ฉบับแปลภาษาไทย ครั้งสองครั้งแรก ผมไม่ได้สนใจตัวหมอดื้อดัดเลย ตื่นเต้นไปกับเนื้อหาว่าพบคนไทยที่ไหน ๆ บ้าง ส่วนชีวิตของหมอดื้อดัดนั้น ผมก็รู้เพียงท่านเป็นมิชชันนารี เผยแพร่ศาสนาคริสต์ ไม่ได้สนใจแต่กระทั่งท่านเผยแพร่วิทยอะไร และที่สำคัญคือลืมนองบทบาทของท่านในฐานะท่านเป็นมิชชันนารีอเมริกัน (ซึ่งมีบทบาทแตกต่างจาก นักบวชสเปน อังกฤษ ฝรั่งเศส ในยุคก่อนหน้า)

ประเด็นบทบาทของมิชชันนารีอเมริกัน ท่านหาข้อมูลจากมหาวิทยาลัยพายัพได้

หมอมะเก็กิลวารี (บุตรเขยหมอบลัดเล) สร้างอะไรไว้กับเชียงใหม่มากมาย หมอดื้อดัดซึ่งมาทีหลัง ได้ไปอยู่เชียงรายนาน ได้เดินทางสำรวจขุนนางตามรอยหมอมะเก็กิลวารี แล้วอยู่ที่เชียงรุ่งเป็นเวลาานจนกระทั่งถึงแก่กรรม ท่านก็น่าจะได้อะไรให้เชียงรายไม่น้อยเหมือนกัน การทำงานของท่านในเชียงรายและขุนนาง ประเด็นเหล่านี้ คงต้องมอบให้เป็นหน้าที่ของมหาวิทยาลัยพายัพค้นคว้ารวบรวมต่อไป

ผลงานสำคัญของหมอดื้อดัด เราแยกได้เป็นสองส่วนคือ

งานทางด้านมิชชันนารี อันได้แก่ งานเผยแพร่ศาสนา งานพัฒนาทั้งด้านการสาธารณูปการ การศึกษา ตั้งโรงเรียน ตั้งโรงธรรม พิมพ์หนังสือ ๆ

งานค้นคว้าเรื่องชนชาติที่ใช้ภาษาตระกูลไท-กะได

งานส่วนแรกผมไม่ขอกล่าวถึง ผมขอกล่าวถึงงานส่วนหลังเท่านั้น

คนไทยรู้จักงานของหมอดื้อดัด ผ่านการแปลของหลวงนิเทศนิพนธ์

ผู้เขียนยังค้นหาประวัติของท่านผู้ไม่ได้ นำแปลกที่คนแปลเอกสารสำคัญที่มีผลสะท้อนต่อวงวิชาการไทยมาก ๆ อย่างนี้ กลับไม่ค่อยมีใครรู้ประวัติของท่าน

ทราบแต่เพียงว่า ท่านเคยเป็นครูโรงเรียนพิณชยการวัชรราชบูรณะ มีทวดชื่อ “ฮุด” ปู่ชื่อ “โก้ว” ท่านมีผลงานแปลเรื่องอื่น ๆ ด้วย เท่าที่พบมีเรื่อง “ได้ธงเรือรบหลวง” ตีพิมพ์ใน “สมุทรสาร”

ภรรยาของท่านชื่อ ทองคำ หุดะโกวิท บิดาชื่อนายเล็ก มารดาชื่อนางโหมด ศึกษาวิชาพยาบาลศุภครุภรณ์และพยาบาล โรงพยาบาลศิริราช ว่างหลัง จบการศึกษาเมื่อ พ.ศ. 2459

สำนวนแปลเรียบเรียงและเนื้อหาใน “ชนชาติไทย” นี้ แสดงว่าหลวงนิเทศย์มีนิสัยรักมีความรอบรู้ดีมาก ท่านอาจจะมีผลงานด้านอื่น ๆ ด้วย

ปัญหาปริศนาเกี่ยวกับเรื่องราวชีวิตและผลงานของท่าน เป็นเรื่องน่าสนใจอีกเรื่องหนึ่ง งานของหมอด็อคค์ ถูกใช้สร้างกระแสชาตินิยม

จุดมุ่งหมายสำคัญในการค้นคว้าและเขียนหนังสือเรื่อง “ชนชาติไทย” นั้น ตามข้อเขียนระบุว่า ท่านประทับใจในคุณลักษณะของคนไทย

และที่มิได้ระบุเป็นตัวอักษรคือ ท่านต้องการนำทางสว่างแห่งศาสนาที่ถูกต้องคือพระคริสต์ธรรม เผยแพร่สู่ชาวไทย โดยเฉพาะชนชาติไทยที่มีใต้นับถือศาสนาพุทธ ซึ่งท่านพบว่ามิจำนวนหลายล้านคน ในดินแดนมณฑลยูนนาน กวางสี กวางตุ้ง กุ้ยโจว (ไกวเจา) เกาะไหหลำ และมณฑลเสฉวน

ประวัติศาสตร์ของชนชาติไทยที่หมอด็อคค์เชื่อถือและอ้างอิงนั้น มาจากงานค้นคว้าของลาตูเปอริ ซึ่งปัจจุบันนี้นักวิชาการส่วนข้างมากพิสูจน์แล้วว่าผิดพลาด

ลาตูเปอริ มีสมมุติฐานว่า ชนชาติไทย(ฉาน) อพยพจากดินแดนแถบมณฑลกานซู ผ่านดินแดนมณฑลเสฉวน ลงมาทางมณฑลยูนนาน เคยมีแว่นแคว้นปรากฏชื่อในจารึกคึกค้ำบรรพ์ของจีนต่อมามีอาณาจักรที่ยิ่งใหญ่คือ “น่านเจ้า” เมื่อน่านเจ้าถูกมองโกลในสมัยกุบไลข่านตีแตกชนชาติไทยจึงอพยพลงมาสู่แหลมทอง

นักวิชาการในสมัย ร.5 เชื่อสมมุติฐานนี้ และทำให้ในเมืองไทยมีการปลุกฝังความเชื่อนี้สืบเนื่องกันมา ยิ่งเมื่อมีผลการสำรวจของหมอด็อคค์ได้พบว่า ในดินแดนภาคใต้ของจีนมีคนพื้นเมืองพูดภาษาไทยมากมายหลายล้านคน งานเขียนของหมอด็อคค์จึงยังคงยกย่องความเชื่อของนักวิชาการไทย

ซึ่งเมื่อจอมพล ป. พิบูลสงคราม สร้างกระแสชาตินิยม เรื่องประวัติศาสตร์ชนชาติไทยแนวนี้ก็สอดคล้องต้องกับนโยบายของรัฐบาลไทย ความเชื่อนี้จึงถูกปลุกฝังลึกและแน่น จนแม้ทุกวันนี้ก็ยังแก้ไขได้ยาก

ในยุคเดียวกับลาอูเปอรินั้น มีนักวิชาการคนอื่น เช่นอีเบอร์ฮาร์ด เสนอสมมุติฐานที่ถูกต้อง คือเห็นว่าชนชาติไท มีความใกล้ชิดสนิทแน่นกับชนชาติเวียด(เขี้ยว) มีบรรพชนร่วมกันเป็นชนพื้นเมืองในดินแดนภาคตะวันออกเฉียงใต้ของจีน สมมุติฐานนี้นักวิชาการยุคปัจจุบันได้พบหลักฐานยืนยันแล้วว่า ชนชาติในกลุ่มตระกูลภาษาไท-กะได มีบรรพชนที่ชาวจีนโบราณเรียกว่า “ไป่เหยวี่” (เหยวี่ร้อยจำพวก) ซึ่งกระจายตัวอยู่ตั้งแต่ตอนใต้ของแม่น้ำแยงซีเกียงลงมาจนถึงดงเกี้ยว อย่างไรก็ตาม “ไป่เหยวี่” ควรเป็นชื่อกลุ่มวัฒนธรรม มากกว่าที่จะเป็นชื่อชนชาติชนชาติเข้า ชนชาติเซอ ชนชาติกู๋ ฯ ในดินแดนภาคตะวันออกเฉียงใต้ของจีน ก็มีบรรพชนเป็นชาวไป่เหยวี่เหมือนกัน

งานในส่วน “ประวัติศาสตร์ชนชาติไท”ของหมอดี้ดัด จึงเป็นเรื่องที่ผิดเกือบจะทั้งหมด จำเป็นที่จะต้องรี้อ ทำความเข้าใจกันใหม่ (บทแรก , บทสรุปส่งท้าย , ตารางประวัติศาสตร์ชนชาติไท ในฉบับภาษาอังกฤษ สามส่วนนี้ต้องรี้อทิ้งไปเลย)

คุณูปการในด้านบันทึกรายงานการกระจายตัวของชนชาติในกลุ่มภาษาไท-กะได

งานด้านเผยแพร่ศาสนา ควรยกไว้เป็นเรื่องอุคมคติส่วนตัวของท่าน

ทัศนะด้านประวัติศาสตร์ชนชาติไทของหมอดี้ดัด.....ผิด แต่ผมก็ยกเป็นข้อจำกัดแห่งยุคสมัย คนส่วนใหญ่ในยุคของท่านก็ผิดกันเกือบหมด

แต่การบันทึกเรื่องราว ตลอดจนการอ้างอิงรายงานของหมอสอนศาสนาท่านอื่น ๆ เกี่ยวกับชนพื้นเมืองที่ใช้ภาษาตระกูลภาษาไท-กะได (จ้วง-ตัง) ในพม่า ลาว ยูนนาน เสฉวน กวางสี (กวางซี) กุ้ยโจว (ไกวเจา) กวางตุ้ง เกาะไหหลำ ดงเกี้ยว (เวียดนามภาคเหนือ) นั้นเป็นบันทึกที่มีคุณค่ามาก คุณค่าของหนังสือ “ชนชาติไทย” ของหมอดี้ดัดคืออยู่ตรงจุดนี้ เราต้องใช้ให้ถูกจุด บันทึกนี้เหมือนลายแทงขุมทรัพย์ที่จะพาเราไปสู่ความรู้ข้อมูล.....ที่แม้ในยุคนี้ ก็ยังนำดินแดนสำหรับนักวิชาการ !

ในยุคใกล้นี้ หากคนที่เดินทางสำรวจมากเท่าท่านได้ยาก

แม้ในปัจจุบันนี้ ก็ยังหายากแสนยาก

2. การศึกษาชนชาติกลุ่มตระกูลภาษาไท-กะได

ปัจจุบันนี้นักวิชาการในจีนจัดรวมและแบ่งชนชาติส่วนน้อยในตระกูลภาษาจ้วง-ตัง (ไท-กะได) เป็น ชนชาติไต ชนชาติจ้วง ชนชาติผู้ย้อ(จีนเรียก –ปู้ยี้) ในหนังสือหมอดี้ดัด เรียก จุงเจีย , ซา, Diao, yoi) ชนชาติตัง ชนชาติลู่ยี่ ชนชาติมู่เหล่า ชนชาติเหมาหนาน ชนชาติหลี่ ในเกาะไหหลำ คำว่า หลี่ สำเนียงไหหลำออกเสียงว่า “โหล่ย” = คอย)

นักวิชาการในเวียดนาม จัดรวมและแบ่งชนชาติในกลุ่มตระกูลภาษาไท-กะได ออกเป็น ไท, ไท้, นุง, ซา ฯ

การจัดอย่างนี้ ก็มีสวนดี ในแง่ทำให้มองภาพรวมได้ชัดเจน

แต่ก็มีส่วนเสีย ทำให้ “กลุ่มย่อย” ที่มีชื่อเรียกตัวเองตามวัฒนธรรมอันเป็นอัตลักษณ์ของ คนสูญสิ้นไป

เช่น ชนชาติจ้วง ในกวางสี ซึ่งมีจำนวนทั้งหมดมากกว่า 13 ล้านคนนั้น คั้งเคิมที มีกลุ่มย่อย ๆ มากถึงอย่างน้อยเกือบสี่สิบกลุ่ม คนในแถบเมืองหนานหนิง เรียกตัวเองว่า “ผู้จ้วง” หรือ “ผู้จุง” แต่ในอำเภออื่น ๆ คนพื้นเมืองก็เรียกตัวเองในนามอื่น ๆ เช่น ผู้มาน(บ้าน) ผู้ไท ผู้ไท (ภู – คนพื้นเมือง) ผู้นา ผู้นุง (คนหนอง) ฯลฯ

บันทึกภาษาจีนแต่ละยุค ก็มีชื่อเรียกคนพื้นเมืองต่าง ๆ นานา มากมายหลายชื่อ เรื่องนี้ทำให้เข้าใจผิดและเกิดความสับสน แต่ปัจจุบันก็มีเงื่อนไขที่จะชำระให้ถูกต้องตรงกันได้

ในหนังสือเรื่อง “ชนชาติไทย” ของหมอคืออค์ ก็มีชื่อเรียกตัวเองของ “กลุ่มย่อย” อยู่มากเช่นกัน บันทึกเหล่านี้ แม้จะสร้างความสับสนได้ แต่มันก็เป็นประโยชน์ในแง่บันทึกหลักฐานทางประวัติศาสตร์เมื่อร้อยปีที่แล้วไว้

การศึกษางานของหมอคืออค์ เราจึงต้องใส่ใจกับ ชื่อสถานที่ เป็นพิเศษ (ซึ่งค่อนข้างยาก เพราะบางแห่งก็เปลี่ยนชื่อไปแล้ว และการสะกดตัวโรมัน ทำให้สับสนได้) จึงจะได้ประโยชน์ในแง่มุมการกระจายตัวของชนกลุ่มนี้

2.1 แกะรอยลายแทง ตามหมอคืออค์

ปัจจุบันนี้ ข้อมูลเกี่ยวกับชนพื้นเมืองที่ใช้ตระกูลภาษาไท-กะได (จ้วง-ตัง) ในยูนนาน กวางสี กุ้ยโจว กลุ่มใหญ่ ๆ มีข้อมูลให้ศึกษาได้มากแล้ว (ในภาษาจีน) แต่ก็ยังมีปริศนาอีกมากมาย ที่รอการค้นคว้าตรวจสอบจากคนรุ่นหลัง ซึ่งบางทีมันอาจจะถึงขั้นพลิกผันความเชื่อเก่า ๆ ได้ทีเดียว

เป็นต้นว่า แต่ก่อนนี้นักภาษาศาสตร์จัดภาษาไทย หรือภาษาจ้วง-ตัง อยู่ในตระกูลเดียวกับตระกูลภาษาจีน-ทิเบต ทว่าทุกวันนี้ เราเห็นว่า ควรแยกภาษาไทยออกมาเป็นอีกตระกูลหนึ่ง เพราะมีความแตกต่างจากภาษาจีน-ทิเบต มาก เราจึงนิยมเรียกว่า ตระกูลภาษาไท-กะได ตรงนี้มีปริศนาที่ยังค้นคว้าศึกษากันน้อย

นั่นคือ การวิจัย ภาษาของชนพื้นเมืองในเกาะไหหลำ (ชนชาติหลี) ซึ่งแบ่งเป็นกลุ่มใหญ่ ๆ ได้ 4 กลุ่ม ภาษาของชนกลุ่มนี้ มีคำศัพท์พื้นฐานตรงกับภาษาจ้วง-ตัง ของชนชาติอื่น ๆ ในแผ่นดินใหญ่เพียงประมาณไม่ถึง 20 %

ภาษากลุ่มย่อยแถบชายทะเลของแผ่นดินใหญ่ (กวางสี , กวางตุ้ง ที่ตรงกับเกาะไหหลำ) เช่น ภาษาเปี้ยว ภาษาหลินเกา ซึ่งกำลังระหว่างภาษาของชนชาติหลีในเกาะกับภาษาจ้วง-ตัง ของชนชาติอื่น ๆ

งานศึกษาด้านภาษาศาสตร์ในแถบนี้ ยังเป็นจุดบอดอยู่

ในแง่การกระจายตัวของชนพื้นเมืองที่ใช้ตระกูลภาษาไท-กะได มีลักษณะเหมือนลูกน้ำเต้า มีส่วนใหญ่โตสองส่วน ตรงกลางคอดกึ่ง(มีจำนวนคนน้อย)

พื้นที่ซึ่งมีจำนวนคนเยอะ ชิกหนึ่งคือด้านขุนนาน, พม่า, ลาว, ไทย อีกชิกหนึ่งคือเขตปกครองตนเองชนชาติจ้วง-กวางสี, กุ้ยโจว

ตรงรอยคอดคือเขตแดนต่อแดนระหว่างขุนนานกับกวางสี แถบนี้มีชนชาติตระกูลภาษาไท-กะได น้อย นักวิชาการจีนอธิบายว่า เนื่องจากในยุคหนึ่ง คือนานเจ้า(สมัยราชวงศ์ถัง)และคำหลี่(เตาสีฟู สมัยราชวงศ์ซ่ง) กลุ่มชนชาติตระกูลภาษาจีน-ทิเบต (ชนชาติไป๋ ชนชาติอี๋ ฯ) เรื่องอำนาจ ขยายตัวมามีอำนาจเหนือดินแดนแถบนั้น ในแถบนั้นจึงเหลือกลุ่มชนที่ใช้ตระกูลภาษาไท-กะได น้อย

งานศึกษากลุ่มย่อยในแถบนี้ ก็ยังเป็นจุดบอดอีกจุดหนึ่งอยู่

2.2 ข้อมูลใหม่บางอย่าง

ก.เรื่องกลุ่มชนที่ใช้ภาษาตระกูลภาษาไท-กะได ในมณฑลเสฉวน

นักวิชาการในจีน ส่วนใหญ่เชื่อว่า เป็นการเคลื่อนย้าย “ขึ้นไป” เนื่องจากเรื่อง สงคราม และการบังคับโยกย้ายโดยฝ่ายจีน

มีชนพื้นเมืองเสฉวนหลายแห่ง ที่บันทึกโบราณจีนเรียกว่า “หล่าว” (ลาว) และพบหลักฐานว่าผู้หญิงนุ่งกระโปรง (คล้ายผ้าซิ่น)

เรื่องนี้ไม่แปลก เพราะชาวไป๋เยวี่โบราณ ผู้หญิงก็นุ่งกระโปรงคล้ายซิ่น การแต่งกายแบบนี้เป็นวัฒนธรรมของคนพื้นเมืองในภาคใต้จีน ไม่อาจจะระบุเรื่องชนชาติ

ส่วนคำว่า “หล่าว” หรือ “ลาว” นั้น น่าสนใจมาก

จีนภาคเหนือเรียกคนพื้นเมืองภาคใต้ด้วยคำศัพท์หลายคำ

เก่าที่สุดคือ คำว่า “ผู่” (มีความหมายโยงใยถึง “น้ำเต้า” เป็นชื่อโบราณ เก้าก่อนคำว่า “เยวี่” นี้เป็นข้อมูลใหม่ที่ผมค้นพบใหม่)

คำนี้ต่อมาคือคำว่า “ผู่” ที่แปลว่า คนนั่นเอง

ต่อมา จีนนิยมเรียกคนพื้นเมืองภาคใต้ว่า “เยวี่”

ต่อมา นิยมเรียกว่า “หล่าว” (ลาว) คำนี้ยังหลงเหลือร่องรอยอยู่เช่น ชนชาติมู่เหล่า (มลาว) ชนชาติเกอหล่าว (นักวิชาการชาวจีนยังจัดเข้ากลุ่มตระกูลภาษาไม่ได้ แต่ผมคิดว่าอาจจะอยู่ในกลุ่มภาษากะได)

ต่อมานิยมเรียกว่า “หมาน” (หมาน ดังเดิมหมายถึงชนพื้นเมืองในพื้นที่ภาคใต้ห่างทะเล แต่ต่อมาก็เรียกแบบเหมารวมหมด)

ต่อมานิยมเรียกว่า “เหมียว” (แมว) แบบเหมารวมไปหมด

คำว่า “ไท-ไต” นั้น พบเก่าที่สุดในบันทึกจีนตอนปลายราชวงศ์ซ่ง คือก่อนราชวงศ์หยวนของพวกมองโกลไม่นาน

คำว่า “ลาว” จึงเก่าแก่กว่าคำว่า “ไท” มาก (หลายร้อยปี)

ต่อไป เราควรค้นคว้าคำว่า “หล่าว” 佬 (ปัจจุบันอ่านว่า “เหลียว” แต่คำโบราณอ่านว่า หล่าว) ในเอกสารบันทึกของจีนให้มากขึ้น

ข. กลุ่มชนที่ใช้ภาษาไท-กะได ในมณฑลกุ้ยโจว ก็เช่นเดียวกัน นักวิชาการในจีนเชื่อว่า เป็นการเคลื่อนย้าย “ขึ้นไป” เช่นกัน

ค. ชื่อ “นุง” และ “หนองแส”

ชาวนุงจากเมืองกวางหนาน มณฑลยูนนาน ผู้ยืนยันว่าเขาเป็นเชื้อสายเจ้าเมืองเก่า สืบตระกูลจาก “หนงจ้อเกา”(วีรบุรุษของชาวนุง ผู้ทำสงครามต่อต้านราชวงศ์ซ่ง เคยยกทัพไปตีเมืองกวางโจว) ยืนยันกับผู้เขียนว่า นุง ที่เป็นชื่อเรียกตนเองของชาวนุงนั้น คือคำว่า หนอง (หนองน้ำ)

คำว่า “หนองแส” “แส” ในภาษาnung แปลว่า ไกลโพ้น

ชาวนุงในกวางหนาน เรียกทะเลสาบเตียนฮือ ในคุนหมิงว่า “หนองหนอ”(หนองน้ำทางเหนือ) เรียกทะเลสาบเออร์ไห่ ในต้าหลี่ ว่า “หนองแส” (หนองที่อยู่ไกลโพ้น) เป็นข้อมูลใหม่ที่ขอบันทึกไว้

กำหนดการสัมมนา

ภูมิภาคลุ่มน้ำโขง: จดหมายเหต-ประวัติศาสตร์-นิเวศวิทยา-ชาติพันธุ์
วันพฤหัสบดีที่ 26-ศุกร์ที่ 27 กุมภาพันธ์ 2552
ณ โรงแรม เวียงอินทร์ จังหวัดเชียงราย

วันพฤหัสบดีที่ 26 กุมภาพันธ์ 2552

- 08.00-09.00 น. ลงทะเบียน
- 09.00-09.15 น. กล่าวต้อนรับโดย ผศ.ดร.มาณฑา ภาษติโลธรรม
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
- 09.15-09.30 น. เปิดการสัมมนา โดย คุณวีระ โรจน์พจนรัตน์
ปลัดกระทรวงวัฒนธรรม
- 09.30-10.00 น. รับประทานอาหารว่าง
- 10.00-12.00 น. อภิปราย **“ไฟฟ้า : วิกฤตของไทยกับโอกาสของเรา”**
นาวาเอกดร.สมัย ใจอินทร์ รศ.ดร.สุวิทย์ เกาหลีวงศ์
ดร.ปิยะสวัสดิ์ อัมระนันทน์ รศ.ดร.กัมปนาท ภักดีกุล
คุณสุพจี นิลอุบล ดำเนินการอภิปราย
- 12.00-13.00 น. รับประทานอาหารกลางวัน
- 13.00-15.00 น. แบ่งห้องสัมมนา
- ห้องที่ 1 **“ชาติพันธุ์ สันติภาพ ลุ่มน้ำโขง”**
ดร.ทรงวิทย์ เขื่อมสกุล คุณภานุ แสงเทียนหยด
คุณชี่ แซ่ลี รศ.ดร.มาฆะ ชิตตะสังคะ ดำเนินการอภิปราย
- ห้องที่ 2 **“ประชุมประจำปีสมาคมจดหมายเหตุไทย”**
ประชุมสมาชิก และรายงานผลการดำเนินงาน โดย
นายกสมาคมจดหมายเหตุไทย
- วาระที่ 1 เรื่องแจ้งเพื่อทราบ
- วาระที่ 2 เรื่องสืบเนื่อง
- 2.1. รับรองสมาชิก
- 2.2. รายงานสถานะการเงิน
- วาระที่ 3 เรื่องอื่นๆ
- อภิปราย **“จดหมายเหตุภาพสามเหลี่ยมทองคำ”**
โดย อ.ชนินทร์ แจ่มจิต
รศ.ดร.สมสรวง พุดติกุลดำเนินรายการ
พิธีกรประจำห้อง คุณวนิดา จันทนัทศน์
- ห้องที่ 3 **“บุญช่วย ศรีสวัสดิ์ กับ 30 ชาติในเชียงราย”**
ศ.สวัสดิ์ อ่องสกุล อ.อรรคภาส เล้าจินตนาศรี
รศ.ทรงศักดิ์ ปรารักษ์วัฒนากุล

ผศ.อดิศร ศักดิ์สูง ดำเนินการอภิปราย
ห้องที่ 4 “การค้าชายแดนเมืองใหม่ๆ”
อ.เอกกมล สายจันทร์ อ.อัครพงษ์ คำคุณ
อ.พัฒนา สิทธิสมบัติ อ.พิทยา พุสสาย ดำเนิน
การอภิปราย

15.00-15.30 น.
15.30-17.30 น.

รับประทานอาหารว่าง
แบ่งห้องสัมมนา

ห้องที่ 1 “จตุรหมายเหตุหมอคอคคต์ ในความวิบัติ
ของไทย”

ดร.บุญยงค์ เกศเทศ คุณทองแถม นางจ๋านง
คุณธงชัย สิทธิพรสวรรค์ ผศ.กาญจน์ ละออง
ศรี ดำเนินการอภิปราย

ห้องที่ 2 “รัฐชาติสยามประเทศไทยกับการรวม
ล้านนา”

รศ.ดร.อรวิจิตร ด้ตยานุรักษ์ อ.จิรชาติ สัน
ติยะศ อ.ชัยพงษ์ สำเนียง ผศ.ดร.เกรียงศักดิ์
เชษฐพัฒนวนิช ดำเนินการอภิปราย

ห้องที่ 3 “ฮ้อ-พ่อค้าในโลกเก่า ชนกลุ่มน้อยใน
โลกใหม่”

ดร.พันทิวี มาไฟโรจน์ ผศ.ดร.ยิ่งยง เทาประเสริฐ
อ.นพ.อนุชาติ มาชนะสารวุฒิ ผศ.ดร.สุชาติ
เศรษฐมาลินี ดำเนินการอภิปราย

วันศุกร์ที่ 27 กุมภาพันธ์ 2552
08.00-10.00 น.

แบ่งห้องสัมมนา

ห้อง 1 “จตุรหมายเหตุปราสาทเขาพระวิหาร กับ
การเมืองสยามประเทศไทย-กัมพูชา”

ดร.ชาญวิทย์ เกษตรศิริ อ.พนัส ทัศนียานนท์
ผศ.ดร.ธำรงค์ดี เพชรเลิศอนันต์ รศ.ดร.พิภพ
อุตร ดร.ศรีประภา เพ็ชรมีศรี ผู้ดำเนินอภิ
ปราย

ห้องที่ 2 “สื่อในกลุ่มน้ำโขง : ความรับผิดชอบ-
จริยธรรม-ประชาธิปไตย”

คุณภักดิ์ วีระภาสพงษ์ คุณสุภัทราภูมิประภาส
คุณศรีสุวรรณ คอระจกร รศ.อุบลรัตน์ ศิริยุว
ศักดิ์ คุณกวรรณิกา ชิวภักดิ์ ดำเนินการอภิปราย

10.00-10.30 น.
10.30-12.30 น.

รับประทานอาหารว่าง

แบ่งห้องสัมมนา

ห้องที่ 1 “**การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและสามเหลี่ยมทองคำ**”

รศ.พอลยศรี ไปรณานนท์ คุณอภิรักษ์ บัวหนักดี
คุณธีรภาพ โลหิตกุล คุณสุเจน กรรพฤทธิ์
ผศ.ดร.อรรถจน์ บัณฑิต ดำเนินการอภิปราย

ห้องที่ 2 “**จุดหมายเหตุสุดหวั่นไหวไทยเดิม (เชียงใหม่)**”

พอ.เจ้าวรจักร ณ เชียงตุง เจ้าอรรถกร ใจเอน
เจ้าโสภณดี ศาสตราธิวิน LOOG HONG KHAM
อ.สมโชค ชัยรุ่งเรือง ดำเนินการอภิปราย

ห้องที่ 3 “**มะเมียะกับเจ้าสุเกษม : โรมิโอรูเลียดแห่งลุ่มน้ำสาละวิน**”

คุณอดิศักดิ์ ศรีสม รศ.จรัลจันทร์ ประทีปะเสน
คุณองค์ บรรจุน
อ.สมฤทธิ์ ลือชัย ดำเนินการอภิปราย

ห้องที่ 4 “**แม่น้ำกก-เสียมกุก กับความเป็นมาของคำสยาม ไทย ลาว และขอม**”

ดร.ชาญวิทย์ เกษตรศิริ อ.ดร.सानติ ภัคคีคำ
อ.อัครพงษ์ คำคุณ

รศ.ดร.ธเนศ อภรณ์สุวรรณ ดำเนินการอภิปราย

12.30 น.

ออกเดินทางภาคสนามสามเหลี่ยมทองคำ ลุ่มน้ำโขง
(เฉพาะผู้ลงทะเบียนภาคสนามสามเหลี่ยมทองคำ ลุ่มน้ำโขง) พร้อมกันที่ ลอบบี้โรงแรมเวียงอินทร์
บริการอาหารกลางวันบนรถ(อาหารกล่อง)

13.30 น.

ภาคสนาม

17.00 น.

เดินทางกลับเชียงใหม่

18.30 น.

ถึงโรงแรม เวียงอินทร์ จ.เชียงใหม่ โดยสวัสดิภาพ

พิธีกรตลอดงาน อ.สมฤทธิ์ ลือชัย

เลขอนุญาต ที่ ค. ๒/๒๕๑๙

เลขที่คำขอ ที่ ๒/๒๕๑๙

ใบอนุญาตจัดตั้งสมาคมหรือองค์การ

ตามที่ นายป๋วย อึ๊งภากรณ์

ได้ขออนุญาตจัดตั้ง
โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ

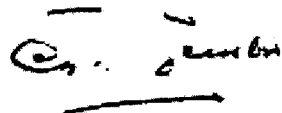
มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

๑. ส่งเสริมการจัดทำตำราภาษาไทยในแขนงสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ทั้งระดับมหาวิทยาลัย และก่อนมหาวิทยาลัย
๒. เผยแพร่ตำราของมูลนิธิในหมู่ผู้สอนวิชาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ทั้งราชอาณาจักร
๓. ส่งเสริมการเรียบเรียงงานวิจัย และตำราชั้นสูง และรวบรวมเอกสาร ทางวิชาการออกตีพิมพ์
๔. ส่งเสริมกิจกรรมทางวิชาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์
๕. ไม่ทำการค้ากำไร และไม่เกี่ยวข้องกับการเมือง

และมีที่ตั้งสำนักงานแห่งใหญ่ ณ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร นั้น

กรรมการศาสนาได้พิจารณาแล้ว อนุญาตให้ดำเนินการจัดตั้งได้ และขอให้ปฏิบัติตามคำสั่งและ ข้อบังคับของกรรมการศาสนา โดยเคร่งครัด

อนุญาต ณ วันที่ ๒ มกราคม พุทธศักราช ๒๕๑๙

(นายวัชร เขียมโชติ)
อธิบดีกรรมการศาสนา

**รายนามคณะกรรมการบริหาร
มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ปี 2552**

(ก่อตั้ง พ.ศ. 2509 โดยนายป๋วย อึ๊งภากรณ์ นายเสน่ห์ จามริก)

นายเสน่ห์ จามริก	ประธาน
นางเพ็ชรี สุมิตร	รองประธาน
นางสาวกฤษมา สนิทวงศ์ ณ อยุธยา	กรรมการ
นายธเนศ อภรณ์สุวรรณ	กรรมการ
นายรังสรรค์ ชนะพรพันธุ์	กรรมการ
นายวิทยา สุจริตชนารักษ์	กรรมการ
นายเกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม	กรรมการ
นางสาวศรีประภา เพชรมีศรี	กรรมการ
นายวิระ สมบูรณ์	กรรมการ
นายประจักษ์ ก้องกีรติ	กรรมการ
นายพิภพ อุดร	กรรมการ
นางสาวอุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์	กรรมการ
นางสาวศุภลักษณ์ เลิศแก้วศรี	กรรมการและเหรัญญิก
นายชาญวิทย์ เกษตรศิริ	กรรมการและเลขานุการ
นายธีรศักดิ์ เพชรเลิศอนันต์	กรรมการ และผู้ช่วยเลขานุการ
นายทรงยศ แวดหงษ์	กรรมการและผู้จัดการ

สยาม SIAM

ประเทศของเราวมเลือดเนื้อชาติเชื้อ

ไทย/ไท ลาว คนเมือง คนอีสาน มอญ เขมร กูย แต่จิว
คะ กวางตุ้ง ชกเกี้ยน ไทดำ จาม ขวา มลายู ซาไก
มอแกน ทมิฬ ปาทาน ซิกซ์ เปอร์เซีย อาหรับ ฮ่อ พวน
ไทดำ ผู้ไท ชิ่น ยอง ไส้ เวียดนาม ลัวะ ม้ง เย้า กะเหรี่ยง
ปะหล่อง มูเซอ อะข่า กำมู มลาบรี ของ บรู ญัฮกุร
ฝรั่ง (ชาติต่างๆ) แขก (ชาติต่างๆ) ลูกผสม/ลูกครึ่งต่างๆ
อีกมากมายกว่า 50 ชาติพันธุ์ ฯลฯ

A Modern Nation

www.petitiononline.com/SIAM2008/petition.html
www.petitiononline.com/siam2007/petition.html